

Smēķēšanas ierobežošanas valsts komisijas sēde
Protokols Nr. 1

Rīgā

2016. gada 31. martā

Sēdi vada:

Egita Pole – Komisijas priekšsēdētāja, Veselības ministrijas valsts sekretāra vietniece veselības politikas jautājumos.

Sēdē piedalās komisijas locekļi:

Pēteris Apinis – Latvijas Ārstu biedrības prezidents;

Viktorija Boļšakova – Labklājības ministrijas Bērnu un ģimenes politikas departamenta pārvaldes vecākā referente;

Sandra Falka – Valsts izglītības satura centra Izglītības satura departamenta Vispārējās izglītības satura nodrošinājuma nodaļas mācību satura speciāliste;

Ella Hartmane – Finanšu ministrijas Netiešo nodokļu departamenta Muitas un akcīzes nodokļa nodaļas vecākā referente;

Alise Krūmiņa – Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Starpnozaru sadarbības nodaļas vecākā eksperte;

Pēteris Leiškalns – Latvijas Darba devēju konfederācijas eksperts sociālās drošības un veselības aizsardzības jomā;

Dana Ločmele – Ekonomikas ministrijas Iekšējā tirgus departamenta Konkurences, tirdzniecības un patērētāju tiesību nodaļas vecākā referente;

Inese Olafsone – Latvijas Darba devēju konfederācijas eksperte tautsaimniecības jomā;

Dainis Papāns – Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta juriskonsults;

Aija Pelne – Slimību profilakses un kontroles centra Atkarības slimību riska analīzes nodaļas vadītāja;

Mārtiņš Pužuls – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības darba aizsardzības vecākais speciālists;

Ilze Rudzīte – Latvijas Pašvaldību savienības padomniece veselības un sociālajos jautājumos;

Astrīda Stirna – Latvijas Narkologu asociācijas priekšsēdētāja.

Citas personas:

Linda Duntava – Ekonomikas ministrijas Iekšējā tirgus departamenta Konkurences, tirdzniecības un patērētāju tiesību nodaļas vadītāja;

Una Mārtiņšone – Slimību profilakses un kontroles centra Atkarības slimību riska analīzes nodaļas Vecākā sabiedrības veselības analītiķe;

Vineta Pavlovska – Valsts policijas Galvenās kārtības policijas pārvaldes Koordinācijas un kontroles pārvaldes Dienestu koordinācijas biroja galvenā inspektore;

Santa Skrūzmane – Patērētāju tiesību aizsardzības centra Otrās patērētāju kolektīvo interešu uzraudzības daļas vadītāja/departamenta direktora vietniece;

Oskars Šneiders – Veselības ministrijas Komunikācijas nodaļas vadītājs.

Sēdē nepiedalās:

Jānis Caunītis – biedrības „Tabakas un alkohola kontroles Latvijas nacionālā koalīcija” valdes loceklis;

Nadežda Mazure – Valsts policijas Galvenās kārtības policijas pārvaldes Koordinācijas un kontroles pārvaldes Dienestu koordinācijas biroja galvenā inspektore;

Aivars Mičuls – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Pašvaldību departamenta direktora vietnieks pašvaldību pārraudzības un metodiskā darba jautājumos.

Sēdi protokolē:

Vieda Lūsa – Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Starpnozaru sadarbības nodaļas vecākā referente.

Darba kārtības jautājumi:

1. **Smēķēšanas ierobežošanas valsts komisijas sēdes atklāšana un sēdes darba kārtības apstiprināšana** (*Smēķēšanas ierobežošanas valsts komisijas priekšsēdētāja, Veselības ministrijas valsts sekretāra vietniece veselības politikas jautājumos E. Pole*).
2. **Informācija par likumprojekta „Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likums” un saistīto tiesību aktu virzību** (*Veselības ministrijas Sabiedrības veselības departamenta Starpnozaru sadarbības nodaļas vecākā eksperte A. Krūmiņa*).
3. **Diskusija par Veselības ministrijas izstrādātajiem likumprojektiem „Grozījums Reklāmas likumā” un „Grozījumi Bērnu tiesību aizsardzības likumā”.**
4. **Citi jautājumi.**

1. **Smēķēšanas ierobežošanas valsts komisijas sēdes atklāšana un sēdes darba kārtības apstiprināšana**

E. Pole: atklāj komisijas sēdi. Iepazīstina ar darba kārtībā iekļautajiem jautājumiem.

Darba kārtība tiek apstiprināta.

2. **Informācija par likumprojekta „Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likums” un saistīto tiesību aktu virzību**

A. Krūmiņa: informē par likumprojekta „Tabakas izstrādājumu, augu smēķēšanas produktu, elektronisko smēķēšanas ierīču un to šķidrumu aprites likums” (turpmāk – likumprojekts) pašreizējo statusu. Atzīmē, ka tas izstrādāts, lai pārņemtu Direktīvu 2014/40/ES¹ un lai pildītu saistības pret Pasaules Veselības organizācijas Vispārējo konvenciju par tabakas uzraudzību, jo likumprojekts ietver ne tikai ES tehniskos noteikumus, bet arī smēķēšanas ierobežojumus un

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/40/ES (2014. gada 3. aprīlis) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz tabakas un saistīto izstrādājumu ražošanu, noformēšanu un pārdošanu un ar ko atceļ Direktīvu 2001/37/EK

tirdzniecības aizliegumus. Informē, ka saistībā ar Direktīvas 2014/40/ES ieviešanu ir ļoti daudz saistīto tiesību aktu, tajā skaitā tādi Eiropas Komisijas lēmumi, kas pat vēl nav stājušies spēkā. Līdz ar to ir jāizstrādā virkne nacionālo tiesību aktu, kas saistīti ar likumprojektu (*detalizētu informāciju skat. pielikumā pievienotajā prezentācijā*).

P. Apinis: norāda, ka elektronisko cigarešu uzpildes šķidrums ir ļoti kaitīgi bērniem, līdz ar to jautā, vai uzpildīšanai būs noteikta kontrole.

A. Krūmiņa: atbild, ka Direktīvā 2014/40/ES un līdz ar to likumprojektā ir noteiktas minimālās prasības, bet būs vēl tehniskie noteikumi, kuros uzpildes mehānismiem tiks noteiktas īpašas prasības.

P. Apinis: norāda, ka katru mēnesi ir kāds ziņojums par letālu gadījumu, kas saistīts ar uzpildes flakoniem.

A. Krūmiņa: no sabiedrības veselības viedokļa pilnīgi piekrītam, ka šie produkti faktiski nav nevienam nepieciešami un tāds ir arī Pasaules Veselības organizācijas uzstādījums. Bet vienlaikus mums ir arī saistības pret ES, kurā atbilstoši Direktīvai 2014/40/ES šie produkti tiek regulēti – ir noteikti limiti nikotīna devām uzpildes flakonā vai elektroniskajā cigaretē. Direktīvā 2014/40/ES ir arī paredzēts, ka būs ziņojums no Eiropas Komisijas par situāciju attiecībā uz elektroniskajām cigaretēm. Arī jaunais ziņošanas mehānisms tiks ieviests tādēļ, lai varētu ievākt detalizētu informāciju par šiem produktiem un uz tā balstīt tālāku rīcību.

P. Apinis: aicina izvērtēt iespēju nākotnē aizliegt atkārtoti uzpildāmo elektronisko cigareti, lai novērstu riskus, kas saistīti ar tās uzpildīšanu.

E. Pole: jautā, vai attiecībā uz tehniskajiem noteikumiem vēl varam sniegt kādu savu komentāru Eiropas Komisijai?

A. Krūmiņa: norāda, ka priekšlikuma saskaņošana norisinājās līdz š.g. 29. martam. Priekšlikums ir arī vairākkārt izvērtēts ES ekspertu darba grupās.

E. Pole: norāda, ka, pārņemot tehniskos noteikumus nacionālajā likumdošanā, pārņemsim tos tik stingrus, cik iespējams.

P. Leiškalns: pateicas par lielo darbu pie likumprojekta. Norāda, ka tabakas ražotāji gan saka, ka tiesību akts ir par pusgadu nokavēts, un līdz ar to būs ražotājiem problēmas, jo standarts vēl nav pieņemts, kaut gan tas ir gandrīz gatavs. Vienlaikus norāda, ka 2015. gada 8. decembrī Ministru kabinets nosūtīja Saeimai Veselības ministrijas izstrādāto likumprojektu, nosakot, ka Saeimā par to atbildīgs ir veselības ministrs. Tomēr Saeimā no Veselības ministrijas puses parādījās pozīcijas un uzstādījumi, kas nebija iekšā MK atbalstītajā likumprojektā. Jautājums, vai tādā gadījumā Veselības ministrija Saeimā pārstāvēja Ministru kabinetu? Vai Saeimā vispār no Veselības ministrijas puses varēja parādīties kaut kas jauns, kas neatbilst Ministru kabinetā atbalstītajam un no visām institūcijām saskaņotajam projektam? Piemēram, par tabakas izstrādājumu izvietojuma aizliegumu tirdzniecības vietās tika iesniegts priekšlikums – uzskata, ka tas nav pieņemami, ka Veselības ministrija tādā veidā nepārstāvēja Ministru kabineta intereses, bet iesniedza savējās.

A. Krūmiņa: norāda, ka attiecīgais priekšlikums, uz ko norādīja P. Leiškalna kungs, Saeimā uz 2. lasījumu netika iesniegts no Veselības ministrijas, savukārt uz 3. lasījumu no Veselības ministrijas pēc vienošanās ar Juridisko biroju tika iesniegts tehnisks precizējums deputātu rosinātajai normai. Mēs nepārkāpām Ministru kabineta pozīciju.

P. Apinis: atzīmē, ka Saeimā visās jomās pēc Ministru kabineta parādās ļoti daudz jaunu priekšlikumu.

E. Pole: norāda, ka Saeimā notiek aktīvas diskusijas, un ir atsevišķi no deputātiem iesniegti priekšlikumi, kas arī Veselības ministrijai rada bažas. Tā, piemēram, priekšlikums attiecībā uz smēķēšanai ierādītām telpām publiskās iestādēs, kas līdz šim jau daudzus gadus ir bijis aizliegts.

P. Leiškalns: norāda, ka, viņaprāt, ir daudz labāk, ja smēķēšana notiek telpās un ventilatori dūmus izpūš virs jumta, nevis smēķē uz ielas un dūmi nāk iekšā pa atvērtu logu citu personu telpās.

P. Apinis: šādā gadījumā ir nepieciešamas ļoti jaudīgas ventilācijas sistēmas.

A. Krūmiņa: atgādina, ka saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas Vispārējās konvencijas par tabakas uzraudzību prasībām, smēķēšanai paredzētas telpas ir pilnībā jāaizliedz un jānodrošina 100% no tabakas dūmiem brīvas telpas. Ja vēlamies runāt par to, ka labāk ir smēķēšanai norādīt telpas, tad ir jābūt arī pamatojumam – tomēr pierādīta pamatojuma šādam apgalvojumam nav.

E. Pole: norāda, ka smēķētājam pašam būtu jāpajautā, vai viņš nevienam netraucē, nevis otrādi.

P. Apinis: atzīmē, ka tieši uz šo mērķi tabakas industrija, ka tikai smēķētājam ir tiesības.

P. Leiškalns: tieši otrādi, mēs esam piedāvājuši virzīties uz to, lai nevienam nekas nebūtu jāaizrāda – lai smēķētājs smēķē ierādītā speciālā telpā vai tur, kur nevienam netraucē. Atzinīgi vērtē Saeimā atbalstīto normu, ka aizliegts smēķēt grūtnieces klātbūtnē, un uzskata, ka nepieciešams pakāpeniski virzīties uz to, lai smēķēšanas process iespēju robežās būtu nodalīts no apkārtējās sabiedrības. Tomēr šobrīd sākām virzīties uz to, ka aizskaram smēķētāja teritoriju, nevis uz to, lai pārējā sabiedrība būtu pasargāta.

3. Diskusija par Veselības ministrijas izstrādātajiem likumprojektiem „Grozījums Reklāmas likumā” un „Grozījumi Bērnu tiesību aizsardzības likumā”.

A. Krūmiņa: informē par izstrādāto likumprojektu "Grozījumi Reklāmas likumā".

E. Pole: ja nav iebildumu vai komentāru par likumprojektu, tad uzskatām, ka komisija atbalsta tālāku virzību šim projektam.

P. Apinis: norāda, ka, piemēram, nav pieņemami, ka cepumu "Selga" reklāmā ir norāde par ziedojumiem bērnu slimnīcai; uzskata, ka Veselības ministrijai būtu jāpievērš uzmanība šādu neveselīgu produktu reklāmai.

A. Krūmiņa: informē par izstrādāto likumprojektu "Grozījumi Bērnu tiesību aizsardzības likumā".

P. Apinis: uzskata, ka Bērnu tiesību aizsardzības likuma 1. panta 11. punktā nevajag veikt grozījumus.

L. Duntava: aicina lūgt Tieslietu ministrijas viedokli par Bērnu tiesību aizsardzības likuma 48. panta trešo daļu attiecībā uz atsaucēm uz citiem tiesību aktiem, lai novērstu iespējamu normu dublēšanu.

V. Boļšakova: atbalsta, ka Bērnu tiesību aizsardzības likuma 1. panta 11. punktā nav nepieciešams veikt grozījumus.

P. Apinis: iespējams vispār nevajadzētu veikt grozījumus Bērnu tiesību aizsardzības likumā.

P. Leiškalns: norāda, ka ir iekļauts MK protokollēmumā, ka šādi grozījumi jāveic.

P. Apinis: akceptē grozījumus tikai Bērnu tiesību aizsardzības likuma 48. pantā.

E. Pole: pateicas komisijai par ieteikumiem. Kas attiecas uz repliku par pusgadu aizkavēšanos ar Direktīvas 2014/40/ES pārņemšanu, norāda, ka Latvija ir līdzvērtīgā situācijā ar citām ES dalībvalstīm.

P. Leiškalns: uzskata, ka attiecībā uz izstrādājumu izvietojuma aizliegumu līdz 2018. gadam var izstrādāt un izdiskutēt iespējamus likuma grozījumus, nevis patlaban šo normu sasteigti iestrādāt likumprojektā.

A. Krūmiņa: norāda, ka atbilstoši tabakas likumprojektam Smēķēšanas ierobežošanas valsts komisiju turpmāk apstiprinās veselības ministrs. Tiklīdz jaunais likums tiks pieņemts, lūgšim iesaistītas institūcijas atkārtoti deleģēt pārstāvjus komisijā.

E. Pole: lūdzu atsūtīt priekšlikumus nākamās komisijas sēdes darba kārtībai, ja tādi rodas. Norāda, ka saistībā ar ES fondu projektiem veselīga dzīvesveida veicināšanai būs nepieciešams speciālistu viedoklis.

A. Krūmiņa: nākamā sēde varētu provizoriski būt apmēram rudenī.

I. Olafsone: jautā, vai varētu būt, ka līdz 20. maijam visās ES dalībvalstīs Direktīvas 2014/40/ES prasības tiks pārņemtas.

A. Krūmiņa: norāda, ka valstis nav īpaši atvērtas sarunām par Direktīvas 2014/40/ES pārņemšanas procesa virzību, ir ļoti daudz jautājumu par normu pieņemšanu. Norāda, ka jebkurā gadījumā visi dara visu iespējamo, lai izpildītu uzdevumu noteiktā termiņā.

I. Olafsone: norāda, ka attiecībā uz iepakojumu lielo valstu tirgum tas tiks ražots vispirms.

A. Krūmiņa: atzīmē, ka tehniskās prasības ražotājiem ir jau zināmas. Vienlaikus norāda, ka šajā jautājumā nevaram veikt īpašas novirzes no tā, kas ir noteikts Direktīvā 2014/40/ES.

I. Olafsonē: tātad tās prasības, kas ir industrijai nosūtītas, faktiski vairs nevar mainīties.

E. Pole: norāda, ka Saeimā jau likumprojekta sākotnējā izskatīšanas stadijā tika pārrunāts jautājums, ka Saeima tehniskās prasības nemainīs.

L. Duntava: lūdz atsūtīt Eiropas Komisijas priekšlikumu tehniskajiem noteikumiem par elektroniskajām cigaretēm.

E. Pole: slēdz komisijas sēdi.

Sēdes dalībnieki:

- atbalsta likumprojektu "Grozījumi Reklāmas likumā" un "Grozījumi Bērnu tiesību aizsardzības likumā" tālāku virzību;
- vienojas Veselības ministrijai nosūtīt elektroniski institūciju priekšlikumus par turpmākajās sēdēs izskatāmiem jautājumiem.

Komisijas priekšsēdētāja

E. Pole

Protokolēja

V. Lūsa